

hou být chápány jako části „buddhistického ekumenismu“, jsou předmětem autorova zájmu v páté kapitole. Ide o množství různých středisek, které organizují semináře, přičemž jako exemplární případ může sloužit středisko *Haus der Stille* v Roseburgu. Do této skupiny organizací patří také různé „Buddhistické společnosti“ působící ve velkých městech (např. Mnichov, Berlín, Hamburg), ale také střechová organizace německých buddhistů *Deutsche Buddhistische Union*, mezinárodně působící *Evropská buddhistická unie* či *World Fellowship of Buddhists*.

V šesté kapitole se M. Baumann zaměřuje na historicko-sociologickou analýzu empirických dat. Analýzuje skupiny např. podle jejich velikosti, formy organizace, regionálního rozložení a doby jejich vzniku. Vytváří typologizaci hlavních buddhistických tradic působících v Německu podle struktury skupiny, způsobu náboženské výchovy, náboženské praxe, formy meditace, atd., ale také např. podle jazyka, který se na setkání používá (němčina, angličtina, tibetština). Zkoumá sociální původ, vzdělání, zaměstnání a další sociologické znaky německých buddhistů. Dotýká se také problému aktualizace buddhismu, tedy reakce buddhistů na otázky dnešní doby, jakými jsou např. nová náboženská hnutí, ekologie a ochrana přírody či sociální charita.

Neobyčejně zajímavé téma – způsob recepce buddhismu na Západě a zvláště pak v Německu – je náplní sedmé kapitoly. Autor pojednává o jednotlivých způsobech interpretace buddhismu. Racionalistická interpretace buddhismu převládala u první generace německých buddhistů, kteří zdůrazňovali především jeho osvícenecko-empanciální a filozoficko-etické aspekty. Vedle toho však existovala sociálněpolitická interpretace buddhismu, která se projevovala zapojením buddhistů do mírových hnutí, do hnutí za práva zvířat (proti vivisekci) či snahou FWBO vytvořit novou společnost založenou na buddhistických hodnotách. Vzhledem k tomu, že k buddhistickému hnutí se hlásí značné množství žen, je živá také feministická interpretace buddhismu. Významná je také integrativní interpretace, která se snaží překonávat rozdíly jednotlivých tradic.

Závěrečnou kapitolou se autor zapojuje do teoretické diskuse v religionistice o pro-

blematicke změn v náboženstvích a postavení náboženství v cizí kultuře. Při analýze mnohovrstevnatého procesu adaptace rozděluje jednotlivé typy tohoto procesu: přenesení, redukce, reinterpretace a nová interpretace, snášlivost, asimilace, absorpce, akulturace a inkorporace.

Recenzované dílo M. Baumanna představuje precizně provedenou analýzu velmi zajímavého a aktuálního fenoménu. Je poslední a nejucelenější prací, které se zabývající dějiny buddhismu v Německu, přičemž ostatní práce přesahuje svým profesionálním religionistickým a sociologickým zaměřením. Kniha je doplněna řadou ilustrativních tabulek, grafů a map, adresářem buddhistických skupin v Německu a Rakousku a národních organizací v dalších zemích Evropy, což přispívá k lepší přehlednosti a průkaznosti provedených analýz. Lze jen doufat, že česká religionistická obec bude mít v budoucnosti podobně provedené rozborů dějin a aktuálního stavu buddhismu v České republice. Bohužel se zdá, že toto přání je zatím nad síly našich religionistů a sociologů.

DUŠAN LUŽNÝ

Apokryfy. Mimokanonické (deuterokanonické) spisy Starej zmluvy podľa Septuaginty, Bratislava: Vesna – Liptovský Mikuláš: Tranoscius 1990, 376 s.

Není obvyklé psát a uveřejňovat recenze pět let poté, co kniha vyšla. Tento slovenský překlad Apokryfů si však zaslouží zájem i českých čtenářů. Mohu jej srovnávat s českým překladem, který byl vydán jako dodatek k překladu Starého zákona (*Apokryfy*, Praha: Kalich 1985).

Karol Gábriš, profesor Nového zákona na Evangelické bohoslovecké fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě, přeložil apokryfy, knihy, které nebyly přijaty do kanonického souboru Starého zákona, z řečtiny. Použil k tomu vydání, které pořídil Alfred Rahlfs pro celý řecký starozákonní soubor (*Septuaginta*, Stuttgart 1949). Toto vydání si

vzal Gábriš za vzor i pro pořadí knih ve svém překladu. (Český překlad je ve dvou částech, s ohledem na uspořádání ve vydáních latinské Vulgáty.)

Svému překladu předeslal Gábriš „Úvodné slovo“, v němž vysvětlil původ apokryfů i jejich hodnocení v různých církvích. Na začátku poznámek (s. 314-315) jsou podrobnější údaje o apokryfických knihách a jejich významu.

Překlady jednotlivých knih (s. 7-313) jsou opatřeny poznámkami (s. 316-373) s úvodními údaji o knihách a s četnými vysvětlivkami k jednotlivým veršům. Orientaci usnadňuje obsah. (Poznámky k českému překladu v dolní části jeho stránek jsou stručnější.)

V Gábrišově překladu jsou obsaženy tyto knihy: Ezdráš, Ester – přídavky, Júdit, Tóbit, 1.-4. Makabejská, Modlitba Menašeho, Múdrosť Šalamúnova, Žalm 151, Sírach, Žalmy Šalamúnove, Bárúch, List Jeremiášov, Daniel – přídavky.

Všichni českému souboru jsou zde navíc Žalmy připisované Šalomounovi (s. 273-291, 364-367), 18 hymnických skladeb patrně z 1. století př. Kr. V poznámkách (s. 341-342) Gábriš podává překlad Ranního hymnu, jedné ze 14 Ód v Septuagintě, jež není doložena v některé biblické knize. List Jeremiášův je uveden jako samostatný spis (s. 301-304, 371). (V českém překladu je podle latinské tradice přifažen jako 6. kapitola ke knize Bárukově.)

Ve slovenském i českém souboru je kniha Ezdrášova označována jako První nebo Třetí, známá v českých dějinných výrokem o vítězství pravdy (4,41). Ve slovenském souboru není Čtvrtá kniha Ezdrášova, která se nedochovala v řečtině. (Pro český soubor byla přeložena z latiny, s přihlédnutím k staroslověnské verzi.) V obou souborech byl Žalm 151 přeložen z řečtiny (v. 186, 349). (V poznámkách k českému překladu jsou též odkazy k hebrejskému originálu v rukopisech z 11. kumránské jeskyně u Mrtvého moře.) Do slovenštiny (187-272, 350-363) i do češtiny byla přeložena kniha syna Sírachova z úplné řecké verze; poměrně rozsáhlá část hebrejského originálu je nyní známa díky nálezům v Káhiře a u Mrtvého moře.

Apokryfy jsou velmi důležité pro lepší poznání podkladu i zvěsti Starého i Nového

zákona. Gábrišův slovenský překlad a jeho vysvětlivky jsou podstatným přínosem k studiu těchto textů.

STANISLAV SEGERT

Milan M. Buben

– Rudolf Kučera

– Otakar A. Kukla,

Svatí spojují národy.

Portréty evropských světců,

Praha: Panevropa 1994, 184 s.

Po několika knihách týkajících se českých svatých, které u nás v poslední době vyšly, si kolektiv tří katolických autorů vybral téma komplexnější a syntetičtější: na portrétech vybraných světců se snaží dokázat jednotu evropských dějin od přelomu pozdní antiky a raného středověku až do doby nedávno minulé. Mohli bychom snad říci, že dnes stále ještě módní „evropanství“ (zvláště patrné je to ve statích Rudolfa Kučery) se tu přenáší na dějiny jako celek, projektuje se do dávné minulosti. Máme tu tedy co do činění (řečeno dle Bernarda Guenée) s autoritativní historií, „jaká měla být“, nikoli s kritickou historií, „jaká byla“. Zdá se ovšem, že to vyplývá z potřeb našeho dnešního katolického prostředí, které si žádá spíše prací vzdělavatelských a vychovatelských, didakticko-moralistických než odborných či vědeckých.

Kniha je uvedena dvěma obecnějšími titulami („Kdo jsou světcí?“ od M. M. Bubna a „Světcí a vznik českého státu“ od R. Kučery). Již na nich zcela zřejmě vidíme, že před sebou nemáme práci religionistickou (ale ani teologickou či historickou), nýbrž jakési quasihistorické pojednání, které chce učinit oprávněnými současné nároky katolicismu na znovuoživení a snad i absolutizaci. Mezi oběma autory však přece jen nalezneme rozdíl v pojetí. Pokud M. M. Buben podává v podstatě učebnicový výklad katolické doktríny světečtví a svatosti (tzn. soustřeďuje se pouze na oficiální, aprobovaný kult, tj. přeneseně dle Hippolyta Delehaye věnuje svou pozornost pouze sféře „hagiografické“, nikoli „folklorní“), R. Kučera přistupuje ke svému tématu s apriorními hodnotovými a hod-